

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref. 24/8146

18.02.2025

Høringssvar fra Norges Røde Kors – forslag til endringer i utlendingsloven og utlendingsforskriften - krav om ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse mv.

Norges Røde Kors takker for muligheten til å avgi høringssvar.

Vi har kommentarer til regjeringens forslag til endringer i krav for permanent oppholdstillatelse på to områder: hevet krav til ferdigheter i norsk, samt endringer i krav om dokumenterte ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap.

Heve kravet til ferdigheter i norsk

Departementet foreslår å heve kravet til ferdigheter i norsk muntlig fra nivå A1 til nivå A2, jf. det felleseuropeiske rammeverket for språk. Røde Kors støtter ikke dette.

Vi er enig med departementet i at språkkunnskap er en viktig forutsetning for å kunne delta i samfunnet gjennom utdanning og arbeid. Vi har også forståelse for departementets ønske om å sikre bedre sammenheng mellom utlendingsregelverket, integreringsregelverket og statsborgerregelverket. Vi mener samtidig at myndighetenes tilbud om norskopplæring må styrkes før det vurderes å øke kravet til ferdigheter i norsk. Mange Røde Kors møter i våre integreringsaktiviteter som Norsktrening¹ og Flyktningguide², forteller at de har et stort behov for å lære norsk – og at det de får gjennom introduksjonsprogrammet ikke er nok. En ny rapport fra By- og regionforskningsinstituttet NIBR, laget på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, viser det samme³.

Norsktrening i Røde Kors er en møteplass for å øve på muntlig norsk sammen med frivillige norsktrenere, og er et viktig supplement til den ordinære norskundervisningen myndighetene tilbyr. Røde Kors hadde i 2024 33.000 besøk på norsktreningstilbudet, som er en tredobling siden 2021. Flere ganger i uken må vi avvise deltakere fordi tilbudet er fullt. Behovet er mye større enn vi klarer å dekke, og i store byer må vi avvise omkring 25 prosent av deltakerne av kapasitetsmangel. I de største tilbudene har vi plass til over 80 deltakere om gangen, men må likevel avvise da det kommer for mange. Den store pågangen til Norstrening underbygger at norskopplæringen myndighetene tilbyr ikke dekker behovene.

Dokumenterte ferdigheter i norsk og bestått prøve i samfunnskunnskap

Departementet foreslår at personer som har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse, men som går over på en oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold, må dokumentere ferdigheter i norsk muntlig og bestått prøve i samfunnskunnskap for rett til permanent oppholdstillatelse. Disse kravene

¹ [Norsktrening \(Norwegian Practice\) - Røde Kors.](#)

² [Flyktningguide: En veiviser til norsk samfunn, kultur og språk - Røde Kors.](#)

³ [Føler seg godt mottatt, men er usikre på framtida | IMDi.](#)

gjelder ikke for denne gruppen i dag. De midlertidige reglene i integreringsloven gir verken plikt til opplæring eller til å avlegge avsluttende prøver i norsk og samfunnskunnskap for personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. Personer med midlertidig kollektiv beskyttelse har i dag kun rett til opplæring i norsk, og ikke i samfunnskunnskap. Dette er ikke foreslått endret. Forslaget betyr at denne gruppen vil måtte ta selvstudium i samfunnskunnskap for å ha rett til permanent oppholdstillatelse. Dette selv ved overgang til en oppholdstillatelse som i utgangspunktet gir rett til opplæring i samfunnskunnskap.

Røde Kors har forståelse for at departementet ønsker å sikre at også denne gruppen kan et minimum av norsk muntlig og har grunnleggende samfunnskunnskap. Det samsvarer også med et likebehandlingsprinsipp, ved at krav som stilles andre flyktninger også stilles til personer med kollektiv beskyttelse. Vi støtter imidlertid ikke at det innføres krav om å bestå prøve i samfunnskunnskap uten rett til opplæring.

Departementet understreker at opplæringen i samfunnskunnskap kan gjennomføres som selvstudium, og viser til at fagstoff til læreplanen i samfunnskunnskap etter integreringsloven er publisert i læringsressursen *samfunnskunnskap.no* på ulike språk. En slik ressurs og selvstudium kan imidlertid for mange ikke erstatte opplæringen som de som har oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 28 (asyl) har rett på, og vil gi dårligere grunnlag for videre integrering og økonomisk selvstendighet. Røde Kors mener derfor at det også her er viktig med likebehandling, slik at det gis like muligheter til å tilegne seg nok kunnskap til å bestå prøven i samfunnskunnskap.

I norsktreningstilbudene våre opplever vi stor pågang av personer med kollektiv beskyttelse. I byene hvor vi har flere økter i uken ser vi at mange av de samme personene møter opp flere ganger hver uke, da de opplever at undervisningstilbudet i kommunen ikke er tilstrekkelig. De forteller våre frivillige at de trenger mer trening både for å mestre språk og for å forstå det norske samfunnet. Våre frivillige norsktrenere erfarer også at vi får mange samfunnsrelaterte spørsmål, for eksempel om helse og arbeid, og må bruke en del tid på å svare på dette.

Etter integreringslovens § 1 er lovens formål nettopp at innvandrere tidlig skal integreres i det norske samfunnet og bidra til kunnskap om det norske samfunnsliv. Dette skal sørge for økonomisk selvstendighet og varig tilknytning til arbeidslivet. I Prop. 107 L (punkt 7.5.5)⁴ la Arbeids- og integreringsdepartementet opp til en forskjell i tilbudet i norsk og samfunnskunnskap for personer med midlertidig kollektiv beskyttelse. Grunnlaget var at den midlertidige beskyttelsen i første omgang kun gjelder i et år, og at det dermed er en forutsetning om midlertidighet for denne gruppen. Dette til forskjell fra flyktninger med opphold basert på asyl, som har varighet i fem år og danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Siden departementets nåværende forslag omhandler kravene til permanent opphold, kan det ikke sies at det fortsatt forutsettes midlertidighet. Vi savner derfor en vurdering fra departementet av om forskjellsbehandlingen i rett og plikt til opplæring i samfunnskunnskap mellom de med midlertidig kollektiv beskyttelse og flyktninger med asyl fortsatt er saklig, nødvendig og ikke uforholdsmessig inngripende etter blant annet likestillings- og diskrimineringsloven § 6, menneskerettsloven og Norges folkerettslige forpliktelser. Ettersom dette forslaget gjelder personer som har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse og deretter gått over til en oppholdstillatelse som gir grunnlag for permanent opphold, mener Røde Kors at deres situasjon i mye større grad samsvarer med situasjonen til flyktninger med oppholdstillatelse av individuelle beskyttelsesgrunner. Vi mener at hensynene til likebehandling, integrering, økonomisk selvstendighet og varig tilknytning til arbeidslivet må hensyntas, og at den tidligere presumpsjonen om midlertidighet ikke lenger gjelder for de som søker om permanent opphold.

⁴ [Prop. 107 L \(2021–2022\)](#).

Viktig å satse på integrering

Mennesker med flyktningstatus har fått beskyttelse i Norge fordi de vil være i fare ved en retur til hjemlandet. De kan ifølge norske myndigheter dermed ikke velge å returnere til hjemlandet uten risiko, og bør gis et tilstrekkelig integreringstilbud slik at de kan bli velfungerende medlemmer av lokalsamfunnet.

Forskning viser at det er sannsynlig at ukrainske flyktninger ikke returnerer⁵, og integreringspolitikken bør reflektere denne realiteten. Krigen i Ukraina har nå vart i tre år. Jo lenger migranter blir værende her, jo mindre sannsynlig er det at de returnerer. At krigen har vart påvirker vurderingen av retur til Ukraina. Røde Kors møter mange ukrainske familier som forteller at de har funnet seg til rette i det norske lokalsamfunnet, og at de nå ønsker kontinuitet og stabilitet. Mange forteller at barna har fått god tilknytning til Norge gjennom skole og venner, og derfor ønsker å bli værende i Norge.

Røde Kors mener det er viktig at flyktningene gis et tilbud som er i tråd med den enkeltes behov, og som sikrer nok støtte og opplæring og mulighet for en varig tilknytning til arbeidslivet. Permanent oppholdstillatelse gir forutsigbarhet og en trygg ramme rundt livet i Norge. Det er viktig at myndighetene tilbyr tilstrekkelig opplæring for at personer som har kommet hit vil være i en situasjon der kravene til permanent oppholdstillatelse er oppnåelig.

Røde Kors arbeider med å avdekke, hindre og lindre nød og lidelse. Vi spiller en sentral rolle som støtteaktør for norske myndigheter i håndtering av asylsøkere og flyktninger. Røde Kors møter mennesker som har flyktet til Norge fra de ankommer Nasjonalt ankomstsenter i Råde til de bosettes omkring i kommunene. Over 4.800 Røde Kors-frivillige bidrar med mottak og integrering av flyktninger og migranter over hele landet. I aktiviteter som Flyktningguide og Norsktrening bidrar vi til at nyankomne lærer om det norske samfunnet, skaper nettverk i sitt lokalmiljø og får øvd på det norske språket.

Med vennlig hilsen
Kathrine Holden
Fung. direktør, Kommunikasjon og samfunn
Norges Røde Kors

⁵ [Fafo: Kronikk: Ikke se til Sverige!; Føler seg godt mottatt, men er usikre på framtida | IMDi; report-2022-11-ukrainian-refugees---experiences-from-the-first-phase-in-norway.pdf.](#)